

Tilleggskartlegging av naturtyper i Våler kommune, Hedmark fylke

Øivind Gammelmo & Ole J. Lønnve

BioFokus-notat 2013-8

BIO
FOKUS

Ekstrakt

BioFokus har på oppdrag for Fylkesmannen i Hedmark kartlagt naturverdier i flere utvalgte skogområder i Våler kommune i Hedmark. Det ble totalt kartlagt og beskrevet 31 naturtypelokaliteter. Av totalt antall lokaliteter registrert i prosjektet er 3 vurdert som svært viktige (A verdi), 16 som viktige (B verdi) og 12 som lokalt viktige (C verdi). Det er i tillegg foretatt en gjennomgang av eksisterende kartlegging i Våler kommune og notatet gir oversikt over status for naturtypekartlegging i kommunen.

Nøkkelord

Hedmark
Våler
Naturtypekartlegging
Verdisetting
Status

Omslag

Fra parti ved Fjellråknappen.
Foto: Øivind Gammelmo,
BioFokus.

ISSN: 1893-2851

ISBN: 978-82-8209-288-3

BioFokus-notat 2013-8

Tittel

Tilleggskartlegging av naturtyper i Våler kommune, Hedmark fylke

Forfattere

Øivind Gammelmo & Ole J. Lønnve

Dato

25 Juni 2013

Antall sider

32 sider

Refereres som

Gammelmo, Ø. & Lønnve, O.J. 2013. Kartlegging av naturtyper i Våler kommune 2009 - tillegg. BioFokus-notat 2013-8. Stiftelsen BioFokus. Oslo.

Publiseringstype

Digitalt dokument (PDF). Som digitalt dokument inneholder dette notatet «levende» linker.

Oppdragsgivere

Fylkesmannen i Hedmark

Tilgjengelighet

Dokumentet er offentlig tilgjengelig.
Andre BioFokus rapporter og notater kan lastes ned fra:
<http://lager.biofokus.no/web/Litteratur.htm>

BioFokus: Gaustadallèen 21, 0349 OSLO

E-post: post@biofokus.no Web: www.biofokus.no

Forord

Stiftelsen BioFokus har på oppdrag fra Fylkesmannen i Hedmark foretatt tilleggskartlegging av naturtyper i Våler kommune. Hans Chr. Gjerlaug har vært vår kontaktperson hos oppdragsgiver. Øivind Gammelmo har vært prosjektansvarlig hos BioFokus. Ole J. Lønnve og Terje Blindheim (BioFokus) har også deltatt i arbeidet.

Dette notatet har som mål å kort oppsummere data for de naturtypene som er nyregistrert/kvalitetssikret i 2009-2010. Notatet beskriver hvilke oppgaver som er gjort og gir en oversikt over kartleggingsstatus i kommunen.

Grua, 25. Juni 2013

Øivind Gammelmo, BioFokus

Figur 1. Lungenever på grantre ved Halbergknappen i Våler kommune. Foto: Øivind Gammelmo, BioFokus.

Innhold

Forord	3
Innledning	5
Oppdrag og undersøkelsesområde	5
Bakgrunn	5
Naturforhold.....	5
Kartleggingsmetodikk	5
Tidligere registreringer	5
Gjennomføring	6
Resultater	6
Naturtyper og utbredelse	6
Verdivurdering.....	6
Lokaliteter	7
Registreringsstatus	10
Lokalitetsbeskrivelser	12
Referanser	30

Innledning

Oppdrag og undersøkelsesområde

Det er på oppdrag for Fylkesmannen i Hedmark utført naturtypekartlegging i to utvalgte områder i Våler kommune; ett skogområde helt sørvest i kommunen ved Odalsfjellet/ Eidsfjellet/ Nordfjellkampen og ett område bestående av skog- og myrlokaliteter nordøst for Kynna. Det er i tillegg gjort en helhetsvurdering av behovet for tilleggskartlegging og status for naturtypekartlegging i kommunen som helhet.

Bakgrunn

I forordet til første utgave av naturtypehåndboka (Direktoratet for Naturforvaltning 1999) står følgende: «Det er et politisk mål at alle landets kommuner skal gjennomføre kartlegging og verdisetting av viktige områder for biologisk mangfold på sine arealer (St. meld. nr. 58 (1996/97) 1996-97). Den kommunale kartleggingen omfatter naturtyper, vilt, rødlistearter, ferskvannslokaliteter og marint biologisk mangfold».

Naturforhold

Våler kommune ligger lengst nord i distriktet Solør i Hedmark fylke. Den grenser i nord mot Elverum, i øst mot Trysil og Sverige, i sør mot Åsnes og i vest mot kommunene Stange og Løten. Våler er preget av skog- og jordbruksarealer. Nær 90% av kommunens areal er dekket av skog. Kommunen har et typisk innlandsklima med relativt lite nedbør, kalde vintre, varme somrer og betydelige forskjeller mellom dag- og nattetemperaturen i sommerhalvåret. Våler er preget av et bølgende ås- og skoglandskap, hvor høyder varierer mellom ca.150 moh. til 750 moh. Deler av kommunen utgjør nordlige deler av Finnskogen, med innslag av grender og noe spredt bosetning. Gjennom kommunen renner Glomma, og størstedelen av bosettingen i kommunen finnes i jordbruksområdene i lavlandet på hver side av Glomma.

Kartleggingsmetodikk

Metoden for kartlegging følger DN håndbok 13, revidert utgave (Direktoratet for Naturforvaltning 2007). Det henvises til denne og da spesielt kapitlene 2-6 for en nærmere redegjørelse av kriterier for utvelgelse av naturtyper og verdisetting av dem.

Tidligere registreringer

Breili (2006) gjennomførte en grundig kartlegging av naturtyper i Våler kommune. Noen større områder med skog og myr ble imidlertid stående igjen, og disse er kartlagt i forbindelse med dette prosjektet. Annet viktig grunnlagsmateriale er Fremstad (1998) sin kartlegging av flommark langs Glomma, Often (1997) sin kartlegging av sørberg, Håpnes (1995) sin registrering av nøkkelbiotoper i Gravberget og Korsmo m.fl. (1996) sin utredning i forbindelse med Gravberget som alternativ til Regionfelt Østlandet. Løseth (1994) vurderte også Gravberget i forbindelse med kartlegging av nasjonalt

verdifulle kulturlandskap. Det foreligger også en naturtype- og viltkartlegging på det militære området Haslemoen (Forsvarsbygg 2002). Kynnavassdraget ble utredet gjennom rapporter (Bekken 1979, Sandelund m.fl. 1980) i sammenheng med prosessen som ledet frem til at vassdraget ble varig vernet mot kraftutbygging. Våler kommune har tidligere utarbeidet rapport, kart og database over viltobservasjoner og viltområder i kommunen (Våler kommune 2000). Det er også benyttet opplysninger fra Miljøregistreringer i skog (MiS), men disse er i liten grad overført til naturtyper.

Gjennomføring

Feltarbeidet ble gjort i feltsesongene 2009-2010 med påfølgende rapportering høsten 2010 og vinteren 2011. Feltarbeid knyttet til dette prosjektet er blitt utført av Øivind Gammelmo (prosjektleder) og Ole Jørgen Lønnve (begge BioFokus). Data er systematisert i Natur2000 (Borch og Wergeland Krog 2009).

I forbindelse med oppdateringen og samordningen av data i en felles database har BioFokus produsert sosi-filer for naturtypetemaet. Disse er oversendt Fylkesmannens miljøvernavdeling sammen med egenskapsdataene. Fylkesmannen vil på dette grunnlag oppdatere Naturbase i samarbeid med DN.

Resultater

Naturtyper og utbredelse

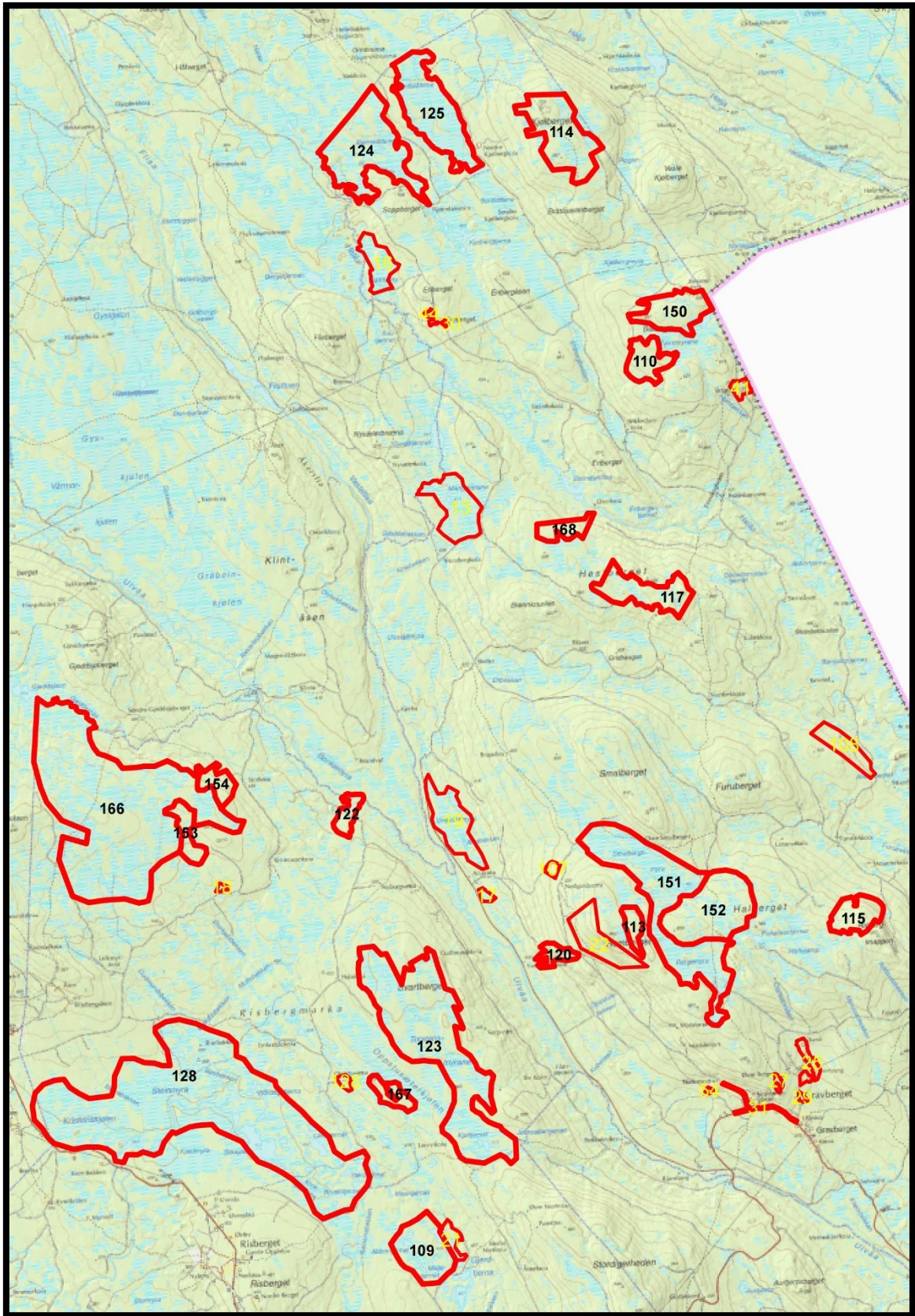
Totalt ble 31 naturtypelokaliteter registrert innen hovednaturtypene skog og myr og kilde. Alle 31 naturtypelokalitetene er kartfestet (Figur 2-3) og utførlig beskrevet i kapitlet «lokalitetsbeskrivelser».

Verdivurdering

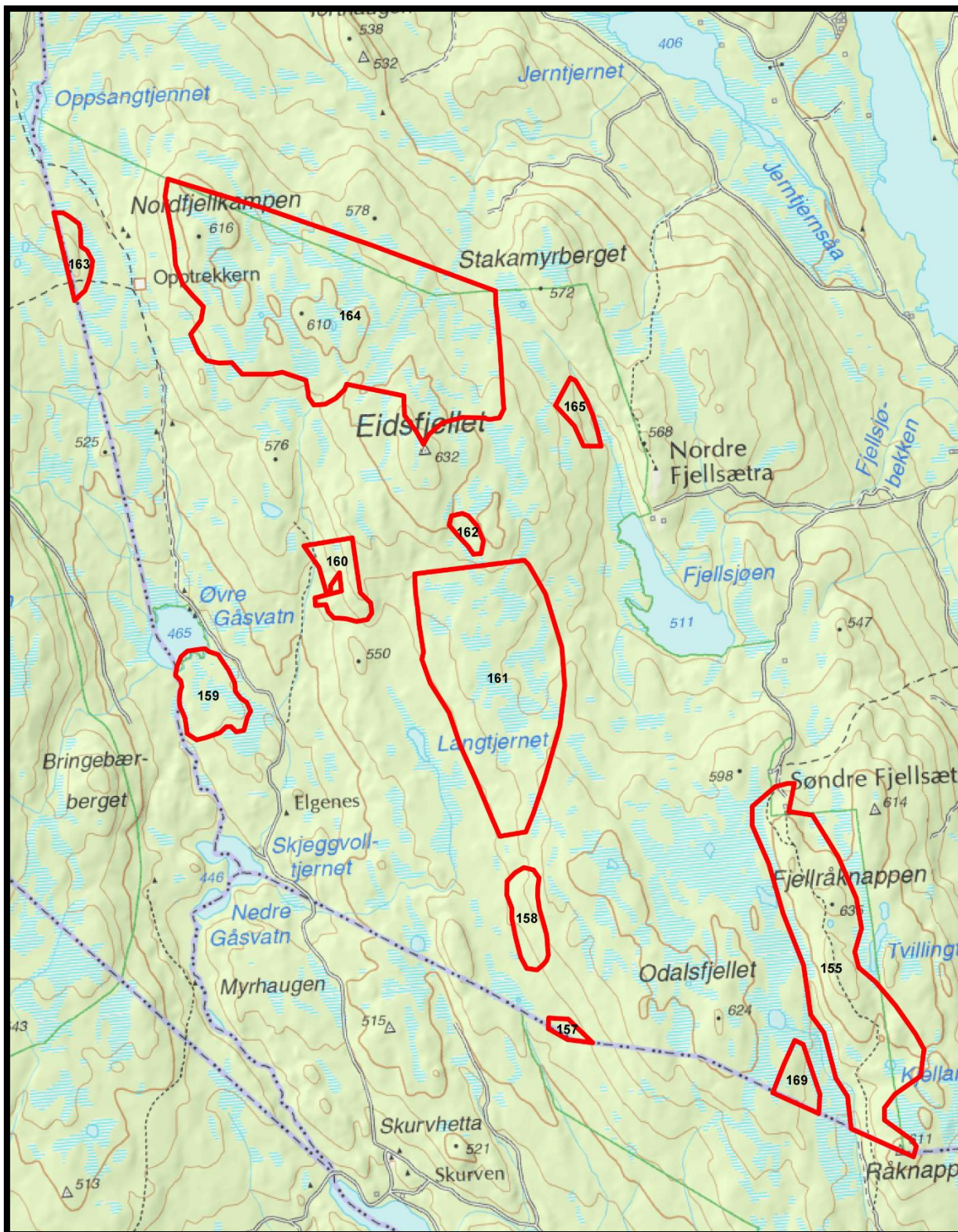
Av totalt antall lokaliteter registrert i prosjektet er 3 vurdert som svært viktige (A verdi), 16 som viktige (B verdi) og 12 som lokalt viktige (C verdi).

Lokaliteter

Lokalitet	NR	Hovednaturtype	Naturtype	Utforming	Verdi	Areal
Abbotjennet	109	Skog	Gammel barskog	Gammel furuskog	B	894
Bjørnslåttene	124	Myr og kilde	Intakt lavlandsmyr i innlandet	Blanding mellom ombrotrofe og minerotrofe myrtyper	B	1780
Buberget V	110	Skog	Gammel barskog	Gammel granskog	B	441
Buberget Ø	150	Skog	Gammel barskog	Gammel granskog	B	680
Eidsfjellet S	162	Skog	Gammel barskog	Gammel granskog	C	23
Fjellråknappen	155	Skog	Gammel barskog	Gammel granskog	C	702
Fjellsjøen V	161	Skog	Gammel barskog	Gammel furuskog	B	815
Fortenakjølen	166	Myr og kilde	Intakt lavlandsmyr i innlandet	Blanding mellom ombrotrofe og minerotrofe myrtyper	A	6388
Halberget V	152	Skog	Gammel barskog	Gammel granskog	B	1453
Halbergknappen	115	Skog	Gammel barskog	Gammel granskog	B	464
Hemberget	113	Skog	Gammel barskog	Gammel granskog	B	198
Hestberget	117	Skog	Gammel barskog	Gammel granskog	B	777
Hestberget N	168	Skog	Gammel barskog	Gammel granskog	C	277
Kjølberget	114	Skog	Gammel barskog	Gammel granskog	B	1228
Multebekken N	153	Skog	Gammel barskog	Gammel granskog	C	327
Nordfjellkampen	164	Skog	Gammel barskog	Gammel granskog	A	1456
Nordfjellkampen V	163	Skog	Gammel barskog	Gammel granskog	C	50
Nordre Fjellsætra N	165	Skog	Gammel barskog	Gammel granskog	C	44
Nordslåttene	125	Myr og kilde	Intakt lavlandsmyr i innlandet	Blanding mellom ombrotrofe og minerotrofe myrtyper	B	1474
Nyborgsætra N	122	Skog	Gammel barskog	Gammel granskog	C	208
Odalsfjellet SV	157	Skog	Gammel barskog	Gammel granskog	C	16
Odalsfjellet SØ	169	Skog	Gammel barskog	Gammel granskog	C	55
Odalsfjellet V	158	Skog	Gammel barskog	Gammel furuskog	C	82
Oppstusæterkjølen	123	Myr og kilde	Intakt lavlandsmyr i innlandet	Blanding mellom ombrotrofe og minerotrofe myrtyper		3863
Oppstusætra Ø	167	Skog	Gammel barskog	Gammel granskog	B	236
Silksjøen	128	Myr og kilde	Intakt lavlandsmyr i innlandet	Blanding mellom ombrotrofe og minerotrofe myrtyper	A	8196
Smalbergsmyra	151	Myr og kilde	Intakt lavlandsmyr i innlandet	Blanding mellom ombrotrofe og minerotrofe myrtyper	B	2652
Storkoia V	154		Gammel barskog	Gammel granskog	B	288
Tjuvholet	120		Gammel barskog	Gammel granskog	B	173
Øvre Gåsvatn S	159		Gammel barskog	Gammel furuskog	C	134
Øvre Gåsvatn Ø	160		Gammel barskog	Gammel granskog	C	89

Figur 2. Geografisk fordeling av kartlagte biotoper i nordre del av kommunen. Lokalitetene er merket med lokalitetsnummer. Gamle naturtypelokaliteter som ikke er oppdatert vises med gule lokalitetsnumre.

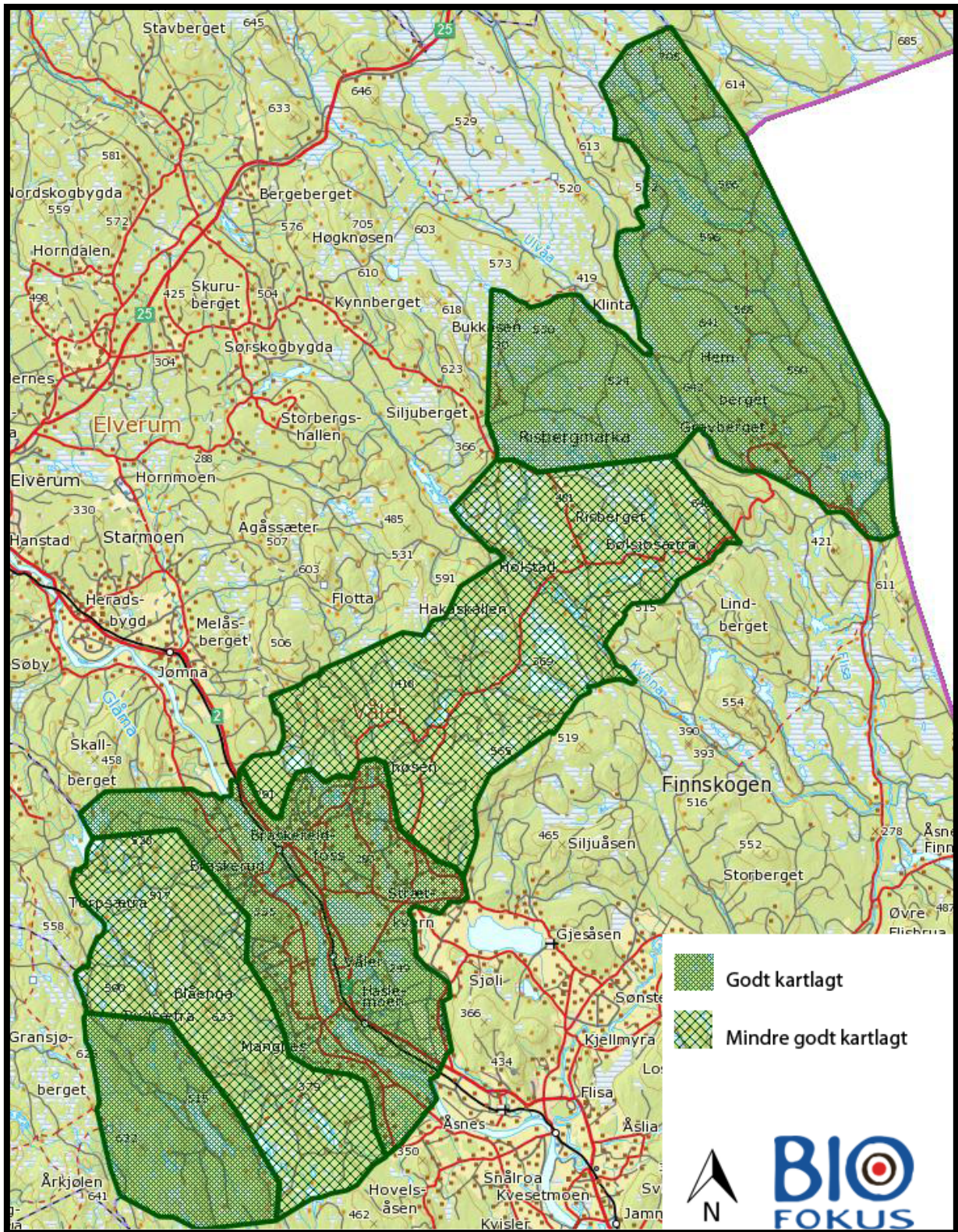

Figur 3. Geografisk fordeling av kartlagte biotoper i nordre del av kommunen. Lokalitetene er merket med lokalitetsnummer.

Registreringsstatus

I følge naturtypehåndboka (Direktoratet for naturforvaltning 2007 kapittel 7.7.) er det en målsetning at kommunen skal ha en oversikt over hvilke arealer som er godt kartlagt og hvilke som ikke er godt kartlagt. BioFokus har i dette prosjektet kartlagt arealene helt øst i kommunen, samt i sørvest. Disse områdene vurderes nå som godt kartlagt, med kun små områder som bør sjekkes mer nøye. Det antas at de aller fleste A- og B-lokaliteter for alle naturtyper er fanget opp her. I tillegg har BioFokus vurdert det resterende arealet i kommunen. Våler kommune ble grundig kartlagt i forbindelse med en Masteroppgave i 2006 (Breili 2006). Dette arbeidet konsentrerte seg i større grad om arealene langs Glomma og de bygdenære områdene. Hoveddelen av dette området er vurdert som godt kartlagt på lik linje med områdene kartlagt av BioFokus. Det er således antatt at de aller fleste A- og B-lokaliteten her er kartlagt. I to områder i kommunen er kartleggingen vurdert som noe mindre god enn i områdene nevnt over. Det ene av disse områdene strekker seg fra de bygdenære områdene øst for Glomma og østover til området Risbergmarka. Det andre området omfatter området fra de bygdenæreområdene vest for Glomma og Eidsmangen og Rudsætra i vest.

Hele kommunen er nå dekket opp av denne og tidligere undersøkelser (både MiS- og naturtypekartlegging) og generell registreringsstatus for kommunen er derfor anslått til godt undersøkt etter kriterier fra DN (Figur 4). En naturtypekartlegging er ment å skaffe til veie en overordnet oversikt over hvilke naturverdier som finnes i kommunen. Dette betyr imidlertid ikke at alt areal er detaljkartlagt, og dersom det eksempelvis planlegges en utbygging, må man igjen på banen for å gjøre en mer detaljert naturkartlegging, ofte som et ledd i en helhetlig konsekvensutredning. Dette er grunnen til at BioFokus ikke bruker begrepet «fullstendig kartlagt» jfr. DN sin fire trinns skala til å beskrive grad av dekning.

Figur 4. Registreringsstatus for prioriterte naturtyper i Våler kommune.

Lokalitetsbeskrivelser

109, Abbortjennet, *Gammel barskog* (Gammel furuskog) – Verdi B.

Innledning: På oppdrag fra Fylkesmannen i Hedmark, Miljøvernavdelingen ble lokaliteten undersøkt av BioFokus ved Øivind Gammelmo i 18 august 2009. Lokaliteten er tidligere undersøkt av i forbindelse med konsekvensutredning for nytt regionfelt Østlandet (Korsmo m. fl. 1996).

Beliggenhet og naturgrunnlag: Abbortjennet ligger ved Gjerdtjenna øst for Risberget i Våler kommune. Avgrensinga gjelder et administrativt fredet område i kommuneskogen. Flere mindre tjern og små myrområder er også inkludert i avgrensinga. Ellers dominerer furuskog med innslag av gran.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: I området dominerer furuskog og myrpartier, og det er naturskogpreg, men diamterefordelingen og alderen på skogen virker lite variert. Det er stedvis noe eldre furu, men for det meste er skogen av små dimensjoner. Gran forekommer mer sparsomt. Død ved forekommer sparsomt, og fortrinnsvis som stående, døde furuer med mindre dimensjoner i myrkanter. Det er registrert gran med alder opptil 176 år (Korsmo m.fl. 1996), noe som ikke er en spesielt høy alder. Iht. viltregistreringer i Våler (Våler kommune 2000) er det registrert hekking av hønsehauk i området så seint som i 1999, og i tillegg hekkelokaliteter (reitrær) også utenfor det avgrensede området.

Artsmangfold: Det er registrert hekkende hønsehauk (*Accipiter gentilis*) (NT) i lokaliteten. Gubbeskjegg (*Alectoria sarmentosa*) (NT) er registrert i lokaliteten, men i sparsomme mengder.

Bruk, tilstand og påvirkning: Det finnes gamle hogstspor i lokaliteten. I tillegg gamle brannspor.

Verdivurdering: Abbortjennet er gitt verdien B (Viktig), da det er registrert rødlistede arter i området. Lokaliteten er fredet administrativt og vil på sikt kunne gi gode muligheter for andre krevende arter, spesielt dersom mengden død ved øker.

Skjøtsel og hensyn: Området er administrativt fredet, og bør sikres fri utvikling på sikt. Det bør tas særlige hensyn til hekkelokaliteter for hønsehauk i området, og det bør undersøkes om denne/disse fortsatt er i bruk.

110, Buberget V, *Gammel barskog* (Gammel granskog) – Verdi B.

Innledning: På oppdrag fra Fylkesmannen i Hedmark, Miljøvernavdelingen ble lokaliteten undersøkt av BioFokus ved Øivind Gammelmo i 24 august 2009. Området er tidligere registrert av WWF på oppdrag for Borregaard Skog (Håpnes 1995).

Beliggenhet og naturgrunnlag: Buberget ligger nord i Gravberget og grenser i øst mot Sverige. Avgrensingen gjelder et område med gammel, naturskogpreget granskog.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Buberget V består av et område med gammel granskog. Skogen har naturskogpreg. Naturtypen er gammel barskog (gammel granskog utforming). Lokaliteten har en fattig vegetasjon dominert av blåbærlyng. Den dominerende vegetasjonstypen er blåbærskog (blåbær-utforming).

Artsmangfold: Det ble registrert gubbeskjegg (NT), svartsonekjuka (NT) og rynkeskinn (NT). Rødlistekategoriene henspeiler på Norsk rødliste for arter 2010.

Bruk, tilstand og påvirkning: Området bærer noe preg av tidligere hogster og skogsdrift. Området har stedvis naturskogpreg og kontinuiteten av død ved i forskjellige nedbrytningsstadier er stedvis bra.

Fremmede arter: Ingen fremmede arter er registrert i lokaliteten.

Del av helhetlig landskap: Området bør sees i sammenheng med lokaliteten Buberget Ø. Sammen utgjør disse to lokalitetene et forholdsvis stor området med naturskogpreget granskog.

Verdivurdering: Lokaliteten Buberget V består av et middels stort område med naturskogpreget granskog. Det finnes stedvis områder med kontinuitet i dødved og sammen med lokaliteten Buberget Ø utgjør dette en forholdsvis stort område med naturskog i regionen. Det er registrert en rekke signalarter i området, bl.a. gubbeskjegg, svartsonne og rynkeskinn. Alle disse artene er ført opp på Norsk rødliste for arter 2010 i kategorien nær truet (NT). Lokalitetes størrelse, artsinventar og plassering gjør at lokaliteten får verdien B - viktig.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten bør i størst mulig grad settes av til fri utvikling og spares for hogst.

113, Hemberget, Gammel barskog (Gammel granskog) – Verdi B.

Innledning: På oppdrag fra Fylkesmannen i Hedmark, Miljøvernavdelingen ble lokaliteten undersøkt av BioFokus ved Øivind Gammelmo i 19 august 2009. WWF har tidligere registrert nøkkelbiotoper i området på oppdrag for Borregaard Skog (Håpnes 1995).

Beliggenhet og naturgrunnlag: Hemberget ligger nordvest for Gravberget i Våler kommune. Avgrensingen gjelder et område med gammel, naturskogpreget granskog.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten Hemberget består av et område med gammel granskog. Skogen har naturskogpreg. Naturtypen er gammel barskog (gammel granskog utforming). Lokaliteten har en fattig vegetasjon dominert av blåbærlyng. Den dominerende vegetasjonstypen er blåbærskog (blåbær-utforming).

Artsmangfold: Det er registrert noen kontinuitetsarter som svartsonnekjuke, gubbeskjegg, duftskinn og lungenever i lokaliteten.

Bruk, tilstand og påvirkning: Det finnes spredte og gamle hogstspor over hele området.

Fremmede arter: Det ble ikke registrert fremmede arter i lokaliteten.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten bør sees i sammenheng med lokalitetene Smalbergsmyra-Bergemyra og Halberget V. Sammen utgjør disse tre lokalitetene et stor området med naturpreget skog.

Verdivurdering: Lokaliteten inneholder elementer som er sjeldne og på tilbakegang i regionen.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten bør sette av til fri utvikling og spares for inngrep.

114, Kjølberget, Gammel barskog (Gammel granskog) – Verdi B.

Innledning: På oppdrag fra Fylkesmannen i Hedmark, Miljøvernavdelingen ble lokaliteten undersøkt av BioFokus ved Øivind Gammelmo i august 2009. WWF har tidligere registrert nøkkelbiotoper i området på oppdrag for Borregaard Skog (Håpnes 1995).

Beliggenhet og naturgrunnlag: Kjølberget ligger nord i Gravberget og grenser i øst mot Trysil kommune. Avgrensingen gjelder et område med gammel, naturskogpreget granskog.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten Kjølberget består av et område med gammel granskog. Skogen har naturskogpreg. Naturtypen er gammel barskog (gammel granskog utforming). Lokaliteten har en fattig vegetasjon dominert av blåbærlyng. Den dominerende vegetasjonstypen er blåbærskog (blåbær-utforming).

Artsmangfold: Det er registrert lungenever, randkvistlav, duftskinn, sprikeskjegg, gubbeskjegg og svartsonnekjuke i lokaliteten.

Bruk, tilstand og påvirkning: Det finnes spredte og gamle hogstspor over hele området.

Fremmede arter: Det ble ikke registrert fremmede arter i lokaliteten.

Verdivurdering: Dette er et naturskogsområde, med variert innslag av myr, en del døde og gamle trær. Området har påviste biologiske kvaliteter. Det er et visst potensiale for ytterligere funn av interessante arter innenfor området. Arealet har derimot begrenset størrelse og litt liten variasjon, sammenlignet med andre naturskogsområder i kommunen. På bakgrunn av dette gis ikke dette området høyere verdi enn viktig naturtype (B).

Skjøtsel og hensyn: Potensialet for arter i området vil øke hvis det får stå urørt slik at det kan utvikle seg fritt.

115, Halbergknappen, Gammel barskog (Gammel granskog) – Verdi B.

Innledning: På oppdrag fra Fylkesmannen i Hedmark, Miljøvernnavdelingen ble lokaliteten undersøkt av BioFokus ved Øivind Gammelmo i 24 august 2009. Lokaliteten er tidligere registrert av WWF på oppdrag for Borregaard Skog (Håpnæs 1995).

Beliggenhet og naturgrunnlag: Halbergknappen ligger nord for Gravberget i Våler kommune. Avgrensingen gjelder et område med gammel granskog i ei nordvendt lise ved Halbergknappen.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Området ved Halbergknappen er preget av eldre, fuktig granskog. Skogen er skyggefull og ligger i ei nordvendt lise. Gran er det dominerende treslaget, med innslag av bjørk, selje og osp. De dominerende vegetasjonstypene er småbregnegranskog (småbregne-lavland-utforming) og blåbærskog (blåbær-utforming). I tillegg finnes det innslag av noen rikere skogsområder med høystaudeskog (høystaude-gran-utforming). Her vokser bl. a. turt (*Cicerbita alpina*). Det finnes gode forekomster av død ved i området - både stående og liggende. Det meste er dog i tidlige nedbrytningsstadier slik at kontinuiteten i død ved er noe dårlig. Noen grove dimensjoner forekommer likevel og det er gjort funn av svartsonekjuka (*Phellinus nigrolimitatus*) (NT).

Artsmangfold: Svartsonekjuka (NT) på granlæger, lungenever (*Lobaria pulmonaria*) og skrubbenever (*Lobaria scrobiculata*) på selje. Stedvis gode forekomster av hengelav med gubbeskjegg (*Alectoria sarmentosa*) (NT), sprikeskjegg (*Bryoria nadvornikiana*) (NT) og hengestry (*Usnea filipendula*). Det skal tidligere være registrert huldrestry (*Usnea longissima*) (EN), men både lokaliseringen og status for denne er usikker. Arten ble ikke gjenfunnet i 2009. Signalarten randkvistlav (*Hypogymnia vittata*) ble også registrert i lokaliteten.

Bruk, tilstand og påvirkning: Området omgitt av hogstflater og er sterkt påvirket av kanteffekter. I sørøst og nord grenser området mot hogstfelter. Kanteffekter omkring disse kan redusere områdets kvaliteter noe, da lokalklima kan være påvirket av nærheten til åpne hogstflater. Det bør påregnes buffersoner omkring området, for å redusere kanteffekter ved fremtidige hogster. Det er potensiale for at området kan utvikle ytterligere kvaliteter i form av død ved og grove dimensjoner ved fri utvikling.

Verdivurdering: Lokaliteten er gitt verdien B (Viktig), da området har naturskogkvaliteter, men er forholdsvis lite og en del påvirket av kanteffekter (endret lokalklima). Området er preget av grov naturskog dominert av gran, og er av en utforming (nordvendt eksposisjon, rikere, grove dimensjoner, død ved) som er sjelden i kommunen. Eventuell forekomst av huldrestry er for usikker til at dette er vektlagt mhp. verdisettingen, og sett i forhold til andre naturskogsområder i Våler trekker liten størrelse og mangel på variasjon ned i forhold til å gi området høyere verdi.

Skjøtsel og hensyn: Området bør settes av til fri utvikling.

117, Hestberget, Gammel barskog (Gammel granskog) – Verdi B.

Innledning: På oppdrag fra Fylkesmannen i Hedmark, Miljøvernnavdelingen ble lokaliteten undersøkt av BioFokus ved Ole J. Lønnve den 19. august 2009.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Avgrensningen omfatter et parti gammel granskog. Området ligger omtrent 10 km nord for Gravberget. Området ligger forholdsvis høyt, > 590 moh. Avgrensningen er gjort dels ut fra feltundersøkelser og dels ut fra flyfoto. Området grenser mot hogspåvirket skogsmark og myr med lavere prioritet. Området er tidligere registrert en nøkkelbiotop/restaureringsbiotop av WWF (Håpnes, 1995).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Avgrensningen omfatter et område gammel granskog med til dels naturskogpreg. I tillegg finnes partier med fattige myrpartier, med innslag av strengmyr og bjønnskjegemyr, og med enkelte mindre tjern. Grana har en øvre dbh. på ca. 70 cm. Sjiktingen er forholdsvis god, men mengden død kan karakteriseres som lav til middels. Gubbeskjegg er den dominerende hengelaven på gran i området. Enkelte eldre selje- og rognetrær forekommer spredt gjennom området. Lungenever er en hyppig forekommende lavart på disse treslagene. Karakteristisk er innslaget av grove furugadd på myrene og i myrkantene. Noe død furu forekommer også i skogbestandene. Det er rikelig med brannspor i området – særlig en del furugadder på myrene har trolig blitt dannet som følge av skogbrann. Feltsjiktet domineres av blåbærlyng.

Artsmangfold: Rikelig med gubbeskjegg (NT) og signalarten lungenever ble registrert her 19. august 2009. Fra tidligere registreringer skal ulvelav (VU), kjøttkjuke og granrustkjuke være funnet i området. Hekking av lavskrike er registrert her i 1996. Den 19. august 2009 ble det dessuten registrert mye storfugl gjennom hele området.

Bruk, tilstand og påvirkning: Det finnes rester etter gamle stubber i området. I de hugstpåvirkete områdene som avgrensningen grenser mot er det enkelte steder plantet amerikansk vrifuru. Partiene med dette treslaget dekker forholdsvis store arealer. Muligens kan denne fremmedarten utgjøre en trussel hvis den sprer seg i området.

Fremmede arter: Amerikansk vrifuru er plantet flere steder i utkanten mot avgrensningen.

Verdivurdering: Dette er et naturskogsområde, med variert innslag av myr, en del døde og gamle trær. Området har påviste biologiske kvaliteter. Det er et visst potensiale for ytterligere funn av interessante arter innenfor området. Arealet har derimot begrenset størrelse og litt liten variasjon, sammenlignet med andre naturskogsområder i kommunen. På bakgrunn av dette gis ikke dette området høyere verdi enn viktig naturtype (B).

Skjøtsel og hensyn: Potensialet for arter i området vil øke hvis det får stå urørt slik at det kan utvikle seg fritt.

120, Tjuvholet, Gammel barskog (Gammel granskog) – Verdi B.

Innledning: På oppdrag fra Fylkesmannen i Hedmark, Miljøvernnavdelingen ble lokaliteten undersøkt av BioFokus ved Øivind Gammelmo og Ole J. Lønnve den 19. august 2009.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Avgrensningen omfatter et parti gammel granskog med urskogspreg. Området ligger litt øst for Svenskebrakka i lia opp mot Hemberget, ca. 5 km nord-vest for Gravberget. Avgrensningen er gjort dels ut fra feltundersøkelser og dels ut fra flyfoto. Området grenser mot skogsmark og myr med lavere prioritet. WWF har tidligere gjort registreringer i området (Håpnes 1995).

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Skogen er rik og er av lågurt- og høgstaudetype. Gran er dominerende treslag, men med innslag av furu, bjørk, osp, selje og rogn. Grana har en øvre dbh. på ca. 50 cm og osp opp mot 40 cm. Enkelte ospelæger i området er omlag 50 cm dbh. Gamle stubber vitner om hugst her tidligere. Mengden død ved er forholdsvis stor og kontinuiteten av dette elementet er god. Bergvegger og ur finnes oppover i det avgrensede området. Liljekonvall

(*Convallaria majalis*), markjordbær (*Fragaria vesca*), kranskonvall (*Polygonatum verticillatum*), hengeaks (*Melica nutans*), turt (*Cicerbita alpina*), trollbær (*Actaea spicata*), vårerteknapp (*Lathyrus vernus*), skogvikke (*Vicia sylvatica*) og fingerstarr (*Carex digitata*) er funnet i området (Håpnes 1995), og er karakteristiske innslag i lågurtskog og i mer høystaudepreget skog. Blåbærskog dominerer derimot deler av området. Det ble registrert en svak signalart, stiftfittlav (*Parmeliella triptophylla*) på bjørk i området sommeren 2005. Det finnes brannspor i området. Den 19. august 2009 ble det registrert en forekomst av knerot (*Goodyera repens*) på en liten berghylle. Denne arten er ikke vanlig i kommunen. På flere av ospetrærne var det lungenever og gubbeskjegg (NT) er vanlig på grana. På granlæger ble det funnet svartsonekjuka (NT).

Artsmangfold: Gubbeskjegg (NT), svartsonekjuka (NT) og lungenever.

Bruk, tilstand og påvirkning: Området er noe hugstpåvirket, men dette er så lenge siden at det har liten betydning for skogsdynamikken innenfor avgrensningen i dag. Muligens har all hugsten i områdene utenfor avgrensningen større betydning. Fremtidig hugst utgjør en reell trussel mot denne lokaliteten.

Verdivurdering: Lokaliteten er gitt verdien B (Viktig), da dette er en liten lokalitet med innslag av rik skog av en form som er ganske sjelden i kommunen. Det er innslag av enkelte lokalt sjeldne karplantearter, og for øvrig er det en del nøkkelementer som blokker, høystubber, grove lauvtrær og noe død ved. Det kan utvikles en del kvaliteter i død ved på sikt. Området er satt av som nøkkelbiotop.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten er registrert som nøkkelbiotop (Håpnes 1995), og fri utvikling er ønskelig. Bekkedalen sør i området bør restaureres på sikt, da det her er overgang mot hogstflater som kan gi noe ugunstige kanteffekter.

122, Nyborgsætra N, Gammel barskog (Gammel granskog) – Verdi C.

Innledning: På oppdrag fra Fylkesmannen i Hedmark, Miljøvernavdelingen ble lokaliteten undersøkt av BioFokus ved Øivind Gammelmo og Ole J. Lønnve den 18. august 2009.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Avgrensningen omfatter parti eldre barskog langs vestsiden av elva Ulvåa, litt nord for Nyborgsætra. Området ligger litt nord for Risbeget. Avgrensningen er gjort dels ut fra feltundersøkelser og dels ut fra flyfoto. Området grenser mot skogsmark med lavere prioritet, samt elva Ulvåa.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Nord for Nyborgsætra mot Ulvåa finnes et mindre skogparti dominert av gran og furu i blandingsskog. Her er innslag av selje, osp og bjørk. På ei døende selje ble det registrert rikelig med lungenever (*Lobaria pulmonaria*). For øvrig finnes en del gubbeskjegg (*Alectoria sarmentosa*) (NT), til dels i store mengder, på trær i området. Det ble funnet spor etter tretåspett på ei grov gran i området i 2005. Av død ved er det lite liggende, men noe stående døde graner og høystubber av bjørk finnes. Grana har for det meste små dimensjoner, men enkelte trær har en dbh. på ca. 50 cm. Langs Ulvåa forekommer en del gråor og i feltsjiktet finnes liljekonvall. Lokaliteten har naturskogpreg med flersjiktet skog. I tilknytning til området ligger noen små fattige myrer, og det ble observert ett mindre kildesig i granskogen. Det er registrert to MiS-elementer innenfor området, men avgrensningen av det registrerte området omfatter noe mer, blant annet myr.

Artsmangfold: Gubbeskjegg (NT) og lungenever.

Bruk, tilstand og påvirkning: Hogst.

Verdivurdering: Området har naturskogpreg og har god sjiktning. Funn av gubbeskjegg og lungenever tilsier at området kan inneholde andre sjeldne og sårbare arter. Derimot er arealet lite, og dette reduserer verdien en del. Lokaliteten gis derfor lokal verdi (C).

Skjøtsel og hensyn: Det er satt av et MiS-element innefor området, og lokaliteten bør ivaretas ved fri utvikling (ikke-hogst).

123, Oppstusæterkjølen, Intakt lavlandsmyr i innlandet (Blanding mellom ombrotrofe og minerotrofe myrtyper) – Verdi B.

Innledning: På oppdrag fra Fylkesmannen i Hedmark, Miljøvernnavdelingen ble lokaliteten undersøkt av BioFokus ved Øivind Gammelmo i august 2009. Lokaliteten er tidligere undersøkt av Korsmo m.fl. (1996) og Breili (2996).

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger i Risbergmarka nordøst for Risberget i Våler kommune. Området består av en mosaikk med skog- og myrområder. Furu dominerer skogområdene mellom myrene. Fattig myrvegetasjon dominerer i lokaliteten, men stedvis finnes en rikere type med innslag av bjønnskjeggmyr og strengmyr. Lokaliteten grenser til omkringliggende skog- og myrområder. Avgrensningen gjelder et større område med skog- og myrvegetasjon.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Myrområdet synes å være intakt ut fra studier på ortofoto og økonomisk kartverk, samt sjekk i felt i deler av området. Lokaliteten er satt til blandingsmyr da den ikke er undersøkt i felt i sin helhet. Større myrområder i området har vært under hardt press fra grøfting over flere hundre år. En rekke arter i vår flora og fauna har myra som sitt eneste levested. Mange av disse artene kan være sjeldne og omfattes av rødlista, det gjelder spesielt karplanter og insekter, men også mange fuglearter. Noen av myrtypene er naturtyper som er regionalt/ nasjonalt sjeldne pga. størrelse, spesiell utforming e.l. Mange myrer har en spesiell landskapsøkologisk funksjon. Fattig myrvegetasjon dominerer lokaliteten, men det finnes også innslag av gammel barskog. På de rike myrpartiene finnes bl.a. engmarihånd, smalmarihånd, tvebostarr, beitestarr, sveltull, breiull, dvergjamne, brunmyrak, og myrkråkefot. For øvrig forekommer takrør, blystarr, nøkkesiv og gytjebærerrot. Det er også gjort funn av flere interessante arter i området: stortveblad, kranskonvall og skavgras. I tillegg er Ulvelav (VU) tidligere registrert i lokaliteten. Det finnes noe død ved i skogområdene, både stående og liggende, fortrinnsvis av mindre domensjoner. Knappenålslavene rusfleknål og skjellnål er funnet i lokaliteten.

Artsmangfold: Det er registrert Ulvelav (VU) i lokaliteten.

Bruk, tilstand og påvirkning: Noen hogstingrep har skjedd i tilknytning til myrholmer i nyere tid. Det er registrert noe grøfting mot kantene av myrene i vest og sør. Området nærmest Oppstusætra er relativt hardt påvirket av hogst.

Verdivurdering: Oppstusæterkjølen er gitt verdi B (Viktig) da den er over 50 daa og ligger i overgangen mellom boreal/ sørboreal vegetasjonssone. Myras tilstand er delvis sjekket i felt, men hele myrområdet virket intakt på ortofoto/ ØK-kart. Naturtypen er satt skjønnsmessig til utforming blandingsmyr (A0702). Så store intakte myrområder er ikke vanlig i regionene, da de generelt har vært under hardt press fra grøfting over flere hundre år.

Skjøtsel og hensyn: Oppstusæterkjølen bør settes av til fri utvikling uten inngrep. En bør også sette av myrholmer med tilhørende skog for å opprettholde arts mangfoldet for fremtiden.

124, Bjørnslåttene, Intakt lavlandsmyr i innlandet (Blanding mellom ombrotrofe og minerotrofe myrtyper) – Verdi B.

Innledning: På oppdrag fra Fylkesmannen i Hedmark, Miljøvernnavdelingen ble lokaliteten undersøkt av BioFokus ved Øivind Gammelmo i 24 august 2009. Tidligere har WWF på oppdrag fra Borregaard Skog registrert tre nøkkelbiotoper og restaureringsbiotoper innenfor området (Håpnæs 1995).

Beliggenhet og naturgrunnlag: Bjørnslåttene er et større intakt myrområde som ligger helt nordøst i Våler på grensa mot Elverum. I øst finnes et annet større tilgrensende myrområde - Nordslåttene. Lokaliteten grenser til veier i øst, sør og vest, mens kommunegrensa markerer grensa i nord. Avgrensninga gjelder det intakte myrområdet med tilhørende myrholmer med skog og kantsoner. Noe

skogsareal er utelatt fra avgrensinga da dette er intensivt drevet skog. Det tidligere avgrensede nøkkelbiotopene og restaureringsbiotopene er inkludert i avgrensinga.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Myrområdet synes å være intakt ut fra studier på ortofoto og økonomisk kartverk, samt sjekk i felt i deler av området. Lokaliteten er satt til blandingsmyr da den ikke er undersøkt i felt i sin helhet. Større myrområder i området har vært under hardt press fra grøfting over flere hundre år. En rekke arter i vår flora og fauna har myra som sitt eneste levested. Mange av disse artene kan være sjeldne og omfattes av rødlista, det gjelder spesielt karplanter og insekter, men også mange fuglearter. Noen av myrtypene er naturtyper som er regionalt/ nasjonalt sjeldne pga. størrelse, spesiell utforming e.l. Mange myrer har en spesiell landskapsøkologisk funksjon. Fattig myrvegetasjon dominerer lokaliteten, men det finnes også innslag av gammel barskog, da overveiende blåbærskog. Myrene er overveiende fattige med bjønnskjeg (*Trichophorum*) og trådstarr (*Carex lasiocarpa*), men spredt forekommer partier med tvebostarr (*Carex dioica*) og dvergjamne (*Selaginella selaginoides*) som indikerer noe rikere forhold. Myrområdet har innslag av strengmyr. For øvrig en del forekomster av nøkkesiv (*Juncus stygius*) og blystarr (*Carex livida*).

Artsmangfold: I nøkkelbiotopene som WWF undersøkte ble det registrert arter som duftskinn (*Cystostereum murrainii*) (Nær truet – NT) og signalarten granstokkjuke (*Phellinus chrysoloma*). Det er også registrert merker etter tretåspett (*Picoides tridactylus*).

Bruk, tilstand og påvirkning: Noen hogstinggrep har skjedd i tilknytning til myrholmer i nyere tid.

Verdivurdering: Bjørnslåttene er gitt verdi B (Viktig) da den er over 50 daa og ligger i overgangen mellom boreal/ sørboreal vegetasjonssone. Myras tilstand er delvis sjekket i felt, men hele myrområdet virket intakt på ortofoto/ ØK-kart. Naturtypen er satt skjønsmessig til utforming blandingsmyr (A0702). Så store intakte myrområder er ikke vanlig i regionene, da de generelt har vært under hardt press fra grøfting over flere hundre år.

Skjøtsel og hensyn: Bjørnslåttene bør settes av til fri utvikling uten inngrep. En bør også sette av myrholmer med tilhørende skog for å opprettholde arts mangfoldet for fremtiden.

125, Nordslåttene, Intakt lavlandsmyr i innlandet (Blanding mellom ombrotrofe og minerotrofe myrtyper) – Verdi B.

Innledning: På oppdrag fra Fylkesmannen i Hedmark, Miljøvern avdelingen ble lokaliteten undersøkt av BioFokus ved Øivind Gammelmo i 24 august 2009. Lokaliteten er tidligere registrert av WWF på oppdrag for Borregaard Skog (Håpnes 1995).

Beliggenhet og naturgrunnlag: Nordslåttene ligger helt nord i Gravberget og grenser mot Elverum. Avgrensinga gjelder et større intakt myrområde med tilhørende myrholmer med gran- og furuskog.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Myrene har et noe ensformig, fattig preg av bjønnskjegmyrer (*Trichophorum cespitosum*), men trådstarrpartier (*C. lasiocarpa*) og strengmyr forekommer. Enkelte mindre tjern forekommer. Noe tørr, død furu forekommer på myrene, og det ble funnet sparsomt med ulvelav (*Letharia vulpina*) (VU) (1 thalli) på en grov høystubbe av furu. Grove dimensjoner er trolig vesentlig for ulvelav og det er mangel på dette i området. I nord er det naturskogpreg og WWF har på oppdrag fra Borregaard skog registrert et par nøkkelbiotoper her.

Artsmangfold: Ulvelav (VU).

Bruk, tilstand og påvirkning: Noe hogst har foregått inn mot myrene, men også myrholmene er preget av tidligere tiders hogster ved mangel på død ved, men naturskogspreget er bevart.

Verdivurdering: Nordslåttene er gitt verdien B (Viktig), da dette er et større sammenhengende intakt myrområde, med innslag av naturskog. Området er ikke gitt høyere verdi pga. lite variasjon, og fordi skog fortrinnsvis forekommer som myrholmer, med enkelte hogstinggrep og mangel på død ved. Forekomsten av ulvelav er svært sparsom.

Skjøtsel og hensyn: Området bør settes av til fri utvikling.

128, Silksjøen, Intakt lavlandsmyr i innlandet (Blanding mellom ombrotrofe og minerotrofe myrtyper) – Verdi A.

Innledning: På oppdrag fra Fylkesmannen i Hedmark, Miljøvernavdelingen ble lokaliteten undersøkt av BioFokus ved Ole J. Lønne i august 2009. Området er tidligere undersøkt i 2005 (Breili 2006).

Beliggenhet og naturgrunnlag: Silksjøen ligger nord for Risberget i Våler kommune. Området består av en mosaikk av myr-, skog- og våtmarksområder. Avgrensningen gjelder et større område med vann, stilleflytende elver, bekker, myrområder, myrholmer og barskog.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Silksjøen er et større område nord for Risberget som består av en mosaikk av forskjellige naturtyper. Myrområdet synes å være intakt ut fra studier på ortofoto og økonomisk kartverk, samt sjekk i felt i deler av området. Lokaliteten er satt til blandingsmyr da den ikke er undersøkt i felt i sin helhet. Større myrområder i området har vært under hardt press fra grøfting over flere hundre år. En rekke arter i vår flora og fauna har myra som sitt eneste levested. Mange av disse artene kan være sjeldne og omfattes av rødlista, det gjelder spesielt karplanter og insekter, men også mange fuglearter. Noen av myrtypene er naturtyper som er regionalt/ nasjonalt sjeldne pga. størrelse, spesiell utforming e.l. Mange myrer har en spesiell landskapsøkologisk funksjon. Fattig myrvegetasjon sammen med eldre gran- og furuskog dominerer lokaliteten. Det finnes i tillegg større områder med våtmarksområder, samt en del vann, elver, bekker og tjern. Myrene er stort sett av fattig type med trådstarmyr, «røsslyng-dvergbjørkmyr» og bjønnskjeggmyr som viktigste typer. Enkelte steder finnes noe rikere sig med tvebostarr og dvergjamne.

Artsmangfold: Det er registrert en del rødlistede fugler i lokaliteten; storlom, slagugle og sangsvane.

Bruk, tilstand og påvirkning: Noe hogst er utført i nord og i øst, fortrinnsvis på vinterføre. Grøfting av myr har foregått sør i området.

Verdivurdering: Lokaliteten Silksjøen er gitt A-verdi. Dette er et større kompleks av forskjellige naturtyper som gir en stor variasjon, noe som er uvanlig i denne regionen. Silksjøen utgjør det største våtmarksområdet i Våler kommune. Området er en viktig lokalitet for fugl.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten bør settes av til fri utvikling og spares for inngrep.

150, Buberget Ø, Gammel barskog (Gammel granskog) – Verdi B.

Innledning: På oppdrag fra Fylkesmannen i Hedmark, Miljøvernavdelingen ble lokaliteten undersøkt av BioFokus ved Øivind Gammelmo i 24 august 2009. Området er tidligere registrert av WWF på oppdrag for Borregaard Skog (Håpnes 1995).

Beliggenhet og naturgrunnlag: Buberget ligger nord i Gravberget og grenser i øst mot Sverige. Avgrensningen gjelder et område med gammel, naturskogpreget granskog.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Buberget Ø består av et område med gammel granskog. Skogen har naturskogpreg. Naturtypen er gammel barskog (gammel granskog utforming). Lokaliteten har en fattig vegetasjon dominert av blåbærlyng. Den dominerende vegetasjonstypen er blåbærskog (blåbær-utforming). Det finnes en god del død ved i forskjellige nedbrytningsstadier spredt i lokaliteten. Det finnes også gode forekomster av hengelav.

Artsmangfold: Det ble registrert gubbeskjegg og spikeskjegg i lokaliteten. Begge disse artene er ført opp som nær truet (NT) på Norsk rødliste for arter 2010.

Bruk, tilstand og påvirkning: Det finnes noen spor etter tidligere hogster og skogsdrift i området. Likevel har store deler av området et klart naturskogpreg med gode forekomster av død ved i forskjellige nedbrytningsstadier.

Fremmede arter: Det er ikke registrert fremmede arter i lokaliteten.

Del av helhetlig landskap: Området bør sees i sammenheng med lokaliteten Buberget V. Sammen utgjør disse to lokalitetene et forholdsvis stor området med naturskogpreget granskog.

Verdivurdering: Lokaliteten Buberget Ø består av et større område med naturskogpreget granskog. Området størrelse, artsinventar og lokalisering i regionen tilsier en B-verdi i naturtypesammenheng. Området har et klart naturskogspreg og inneholder gode forekomster av død ved i forskjellige nedbrytningsstadier. Potensialet for flere rødlistede arter enn de som ble registrert ansees som høyst sannsynlig.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten bør sette av til fri utvikling og spares for inngrep.

151, Smalbergsmyra, Intakt lavlandsmyr i innlandet (Blanding mellom ombrotrofe og minerotrofe myrtyper) – Verdi B.

Innledning: På oppdrag fra Fylkesmannen i Hedmark, Miljøvernnavdelingen ble lokaliteten undersøkt av BioFokus ved Øivind Gammelmo og Ole J. Lønnve den 19. august 2009.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Smalbergsmyra ligger mellom Smalberget og Hemberget nordvest for Gravberget i Våler kommune. Avgrensingen gjelder et større intakt myrområde med tilhørende myrholmer og partier med eldre skog med naturskogpreg.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Myrene er for det meste fattige, med bjønnskjeuggmyr og starrmyr på skrånende bakkemyrer i området. Enkelte små tjern med betydning for vadefugl finnes i tilknytning til de lavereliggende myrpartiene. Det ble gjort ett funn av ulvelav, relativt sparsomt på en grov høystubbe av furu. Typisk for mye av kjølskogen i Våler er mangelen på grove døde furuer, og dette er også fremtredende her. Det er likevel en del furu som på sikt kan ha potensiale som substrat for ulvelav innenfor Hembergområdet. Også mikrolaven *Pyrrhospora elabens* ble funnet på død furuved. For øvrig finnes relativt lite død ved innenfor området, men i de registrerte nøkkelbiotopene er det enkelte innslag av dette. Spredt finnes også høystubber av bjørk. Stedvis forekommer gran og enkelte furuer med noe grovere dimensjoner. Det registrert rikelig med granstarr innenfor området – en art som ofte forekommer i overgang mellom myr og skog i østlige skogsområder på Østlandet. Arten er ikke sjelden i Våler, men mindre vanlig nasjonalt. Området er trolig et viktig storfuglområde. Gulmøkkmose ble funnet på myr, og arten er mindre vanlig.

Artsmangfold: Flere signalarter ble observert: svartsonekjuke (NT), gubbeskjeugg (NT) og ulvelav (VU).

Bruk, tilstand og påvirkning: Skogen er stedvis noe hogstpåvirket, særlig mot kantene. Det finnes spredte og gamle hogstspor over hele området.

Verdivurdering: Området er gitt verdien B (Regionalt viktig), da dette er et av de større myrområdene i Våler, med sparsomme inngrep i form av hogst og drenering. Sammen med tilstøtende naturtyper er dette er det største sammenhengende området registrert i Gravberget. Det er noe mangler i form av lite død ved.

Skjøtsel og hensyn: Det forventes at nøkkelbiotopene forvaltes ved fri utvikling. Det bør i tillegg spares en del grove furuer i myrkanter mhp. ulvelav. Hogst inn mot myrkanter må skje skånsomt. Det er ønskelig at det utvikles mer død ved.

152, Halberget V, Gammel barskog (Gammel granskog) – Verdi B.

Innledning: På oppdrag fra Fylkesmannen i Hedmark, Miljøvernnavdelingen ble lokaliteten undersøkt av BioFokus ved Øivind Gammelmo og Ole J. Lønnve den 19. august 2009.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger vest for Halberget, mellom Smalberget og Hemberget nordvest for Gravberget i Våler kommune. Avgrensingen gjelder et skogholt med gammel naturskogpreget granskog, omkranset av myr.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten Halberget V består av et område med gammel granskog. Skogen har naturskogpreg. Naturtypen er gammel barskog (gammel granskog utforming). Lokaliteten har en fattig vegetasjon dominert av blåbærlyng. Den dominerende vegetasjonstypen er blåbærskog (blåbær-utforming). Det finnes en del død ved i lokaliteten.

Artsmangfold: I tillegg til de vanlige artene som forekommer i blåbærgranskog ble de registrert duftskinn (NT), svartonekjuke (NT) og gubbeskjegg (NT).

Bruk, tilstand og påvirkning: Det finnes hogstspor i lokaliteten.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten bør sees i sammenheng med de andre naturtypene som er registrert på Hemberget/Smalberget. Til samme utgjør disse områdene et av de største sammenhengende "urørte" naturområdet i Våler kommune.

Verdivurdering: Lokaliteten fremstår som urørt og har naturskogpreg. Den er av middels til stor av størrelse og innehar en del død ved i forskjellige nedbrytningsstadier. Gamle bartrær (gran) dominerer og det finnes en rekke signalarter for gammel og urørt skog knyttet til spesielt læger av disse trærne. Sammen med lokalitetene på og rundt Hemberget og Smalberget utgjør området et nokså stort og urørt naturområde i Våler kommune, som er viktig både her og i regionen forøvrig. Lokaliteten Halberget V har fått verdien B (regionalt viktig).

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten bør settes av til fri utvikling og spares for hogstingrep. Man bør tilstrebe at mengden død ved i lokaliteten øker.

153, Multebekken N, Gammel barskog (Gammel granskog) – Verdi C.

Innledning: På oppdrag fra Fylkesmannen i Hedmark, Miljøvernavdelingen ble lokaliteten undersøkt av BioFokus ved Øivind Gammelmo og Ole J. Lønnve den 18. august 2009.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger vest for Kristensonkoia i Risbergmarka i Våler kommune. Avgrensingen gjelder et område med eldre naturskogspreget granskog. Lokaliteten grenser til myr og skogsområder som er påvirket av hogst.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten består av eldre granskog. Skogen er nokså ensjiktet, men det forekommer en del død ved her som gir lokaliteten verdier. I tillegg finnes det store samfunn med hengelav, bl.a. gubbeskjegg (NT).

Artsmangfold: Det finnes gode populasjoner av gubbeskjegg (NT) i lokaliteten.

Bruk, tilstand og påvirkning: Det er spor etter tidligere hogster i lokaliteten. I tillegg er lokaliteten påvirket av kanteffekter, da områdene rundt er sterkt påvirket av hogst.

Verdivurdering: Lokaliteten innehar først og fremst verdier i forbindelse med gode forekomster av hengelav-samfunn med bl.a. store forekomster av gubbeskjegg (NT). Det finnes dessuten en god del død ved i lokaliteten og på sikt vil lokaliteten danne mer naturskoglignende struktur, noe som er gunstig for en rekke arter. Multebekken N har lokal verdi (C-verdi).

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten bør i størst mulig grad settes av til fri utvikling og spares for inngrep.

154, Storkoia V, Gammel barskog (Gammel granskog) – Verdi C.

Innledning: På oppdrag fra Fylkesmannen i Hedmark, Miljøvernavdelingen ble lokaliteten undersøkt av BioFokus ved Øivind Gammelmo og Ole J. Lønnve den 18. august 2009.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger vest for Storkoia i Risbergmarka i Våler kommune. Avgrensingen gjelder et område med eldre naturskogspreget granskog. Lokaliteten grenser til myr og skogsområder som er påvirket av hogst.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Skogen er nokså ensjiktet, men det finnes stedvis gode forekomster av død ved i forskjellige nedbrytningsstadier. Det finnes gode hengelavsamfunn med bl.a. gubbeskjegg og sprikeskjegg. Granskogen har en typisk blåbær-utforming med blåbærlyng og mose som dominerende elementer. Gran er hovedtreslaget, men innslag av løvtrær.

Artsmangfold: Det finnes gode populasjoner av gubbeskjegg (NT) i lokaliteten. I tillegg ble signalartene lungenever og sprikeskjegg (NT) funnet.

Bruk, tilstand og påvirkning: Det finnes spor etter tidligere skogsdrift i lokaliteten. I tillegg er lokaliteten utsatt for en del kanteffekter da den er liten av størrelse og omgitt av hogstflater i forskjellige alder.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten bør sees i sammenheng med resten av lokalitetene i og rundt Fortenakjølen.

Verdivurdering: Lokaliteten innehar først og fremst verdier i forbindelse med gode forekomster av hengelav-samfunn med bl.a. store forekomster av gubbeskjegg (NT) og sprikeskjegg (NT). Det finnes dessuten en god del død ved i lokaliteten og på sikt vil lokaliteten danne mer naturskoglignende struktur, noe som er gunstig for en rekke arter. Funnene av gubbeskjegg, sprikeskjegg og lungenever gir lokaliteten høyere verdi enn Multebekken som har tilsvarende struktur. Storkoia V har regional verdi (B-verdi).

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten bør i størst mulig grad settes av til fri utvikling og spares for inngrep.

155, Fjellråknappen, Gammel barskog (Gammel granskog) – Verdi C.

Innledning: På oppdrag fra Fylkesmannen i Hedmark, Miljøvernnavdelingen ble lokaliteten undersøkt av BioFokus ved Øivind Gammemo den 11. august 2009. Lokaliteten befinner seg innenfor grensene til Eidsfjellet naturreservat som ble opprettet i 2009.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Fjellråknappen ligger helt sørøst i Våler kommune. Avgrensinga gjelder et område med gammel granskog. I vest grenser lokaliteten mot myr, i nord mot Søndre Fjellsætra, i øst mot myr og hogstflater/-områder og i sør mot kommunegrensa til Åsnes.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Gran er hovedtreslaget i lokaliteten Fjellråknappen. Det finnes imidlertid innslag av forskjellige løvtrær og noe furu på tørrere områder. Vegetasjonen er typisk for blåbærgranskog med bl.a. blåbær, tyttebær, gullris, linnea, maiblom, skogstjerne og en rekke vanlige gras- og bregnearter. Granskogen har et naturskogpreg og er nokså gammel. Det er imidlertid sparsomt med død ved, selv om det finnes en del i konsentrasjoner i lokaliteten.

Artsmangfold: Noen signalarter er registrert i lokaliteten, bl.a. duftskinn (NT), gubbeskjegg (NT), sprikeskjegg (NT). Alle disse artene er kategorisert som nær truet på Norsk rødliste for arter 2010.

Bruk, tilstand og påvirkning: Det finnes spor etter hogst i lokaliteten.

Fremmede arter: Det er ikke registrert fremmede arter i lokaliteten Fjellråknappen.

Del av helhetlig landskap: Området bør sees i sammenheng med Eidsfjellet naturreservat og de naturtypene som faller inn under dette reservatet.

Verdivurdering: Fjellråknappen er et forholdsvis stort område med naturskogpreget gammel granskog. Lokaliteten inneholder signalarter (duftskinn, gubbeskjegg, sprikeskjegg) som tilsier at det har vært kontinuitet av gammel skog over noe tid. Lokaliteten er forholdsvis stor, mengden død

ved er liten og kontinuiteten i denne synes å være brutt. Lokaliteten har likevel på sikt gode forutsetninger for å opparbeide store mengder død ved. Lokaliteten gis lokal verdi (C-verdi).

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten er en del av Eidsfjellet naturreservat og skjøtsel og hensyn er beskrevet i forskriften for opprettelsen av Eidsfjellet naturreservat.

157, Odalsfjellet SV, Gammel barskog (Gammel granskog) – Verdi C.

Innledning: Lokaliteten er registrert på oppdrag fra Direktoratet for naturforvaltning av Foran ved Magnus Andersson i oktober 2004. Lokaliteten ligger innenfor Eidsfjellet naturreservat som ble opprettet i 2009.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger vest for Odalsfjellet helt sørvest i Våler kommune, på grensa til Åsnes kommune. Avgrensingen gjelder et område med eldre granskog.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er et lite parti med noe eldre, ensjiktet og fuktig granskog. Trærne har litt grovere dimensjoner. Det finnes en del læger i området, men uten kontinuitetsarter.

Artsmangfold: Det er ikke registrert spesielle arter i lokaliteten, men den antas å ha potensiale for slike arter.

Fremmede arter: Det er ikke registrert fremmede arter i lokaliteten.

Del av helhetlig landskap: Området bør sees i sammenheng med Eidsfjellet naturreservat og de naturtypene som faller inn under dette reservatet.

Verdivurdering: Lokaliteten er liten, men inneholder eldre urørt og grov granskog. Dette er et element som er sjeldent i Våler kommune og som er på tilbakegang i regionen forøvrig. Mengden død ved er noe lav og mangelen på kontinuitetsarter gjør at denne lokaliteten får lokal verdi (C-verdi).

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten er en del av Eidsfjellet naturreservat og skjøtsel og hensyn er beskrevet i forskriften for opprettelsen av Eidsfjellet naturreservat.

158, Odalsfjellet V, Gammel barskog (Gammel furuskog) – Verdi C.

Innledning: Lokaliteten er registrert på oppdrag fra Direktoratet for naturforvaltning av Foran ved Magnus Andersson i oktober 2004. Lokaliteten ligger innenfor Eidsfjellet naturreservat som ble opprettet i 2009.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten Odalsfjellet Ø ligger øst for Odalsfjellet helt sørøst i Våler kommune. Avgrensinga gjelder et område med gammel furuskog.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Eldre furuskog i en vestvendt skråning med berg i dagen og røsslyng. Furutrær opp mot 200 år. Flere beitende storfugl. Muligens finnes det et spillområde for storfugl i lokaliteten. Det er lite død ved i lokaliteten.

Artsmangfold: Storfugl og svartspett ble observert i lokaliteten.

Fremmede arter: Ingen fremmede arter er observert i lokaliteten.

Del av helhetlig landskap: Området bør sees i sammenheng med Eidsfjellet naturreservat og de naturtypene som faller inn under dette reservatet.

Verdivurdering: Området har naturskogkvaliteter, men er forholdsvis lite. Det er begrensede mengder død ved i lokaliteten og det er heller ikke registrert signalarter knyttet til dette elementet. Området gis lokal verdi - C-verdi.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten er en del av Eidsfjellet naturreservat og skjøtsel og hensyn er beskrevet i forskriften for opprettelsen av Eidsfjellet naturreservat.

159, Øvre Gåsvatn S, Gammel barskog (Gammel furuskog) – Verdi C.

Innledning: Lokaliteten er registrert på oppdrag fra Direktoratet for naturforvaltning av Foran ved Magnus Andersson i oktober 2004. Lokaliteten ligger innenfor Eidsfjellet naturreservat som ble opprettet i 2009.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten Øvre Gåsvatn S ligger helt vest i Våler kommune på grensa mot Stange. Avgrensingen gjelder et område med gammel furuskog og myrpartier sørvest for Eidsfjellet. Lokaliteten ligger innenfor Eidsfjellet naturreservat som ble opprettet i 2009.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten består av gammel furuskog ved myr og på myrholmer. Alderen på furutrærne varierer, men den eldste generasjonen er mellom 200 og 300 år. Aldersbestemt furu viste seg å være ca. 300 år. Det finnes plater med stempler i de gamle furuene. Det finnes enslige furugadd og læger.

Artsmangfold: Det er ikke registrert sjeldne eller rødlistede arter i lokaliteten, men potensialet for slike arter, spesielt innen gruppene lav, sopp og insekter, ansees som høy.

Bruk, tilstand og påvirkning: Myra har grunne, gamle grøfter.

Fremmede arter: Det er ikke registrert fremmede arter i lokaliteten.

Del av helhetlig landskap: Området bør sees i sammenheng med Eidsfjellet naturreservat og de naturtypene som faller inn under dette reservatet.

Verdivurdering: Området har naturskogkvaliteter, men er forholdsvis lite. Det er begrensede mengder død ved i lokaliteten og det er heller ikke registrert signalarter knyttet til dette elementet. Området gis lokal verdi - C-verdi.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten er en del av Eidsfjellet naturreservat og skjøtsel og hensyn er beskrevet i forskriften for opprettelsen av Eidsfjellet naturreservat.

160, Øvre Gåsvatn Ø, Gammel barskog (Gammel granskog) – Verdi C.

Innledning: Lokaliteten er registrert på oppdrag fra Direktoratet for naturforvaltning av Foran ved Magnus Andersson i oktober 2004. Lokaliteten ligger innenfor Eidsfjellet naturreservat som ble opprettet i 2009.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten Øvre Gåsvatn Ø ligger helt vest i Våler kommune ved Eidsfjellet. Avgrensingen gjelder ett mindre område med granskog på høy bonitet.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten består av et mindre område med granskog på høy bonitet. Til tross for at skogen ikke er spesielt gammel, begynner den, på grunn av fuktighet og næringstilgang, å bli grovvokst, samt å få et visst naturpreg. En del død ved har begynt å dannes. I den vestre delen finnes det noen gamle grantrær. Det finnes også noen store rognere i området. Lokaliteten har gode utviklingsmuligheter.

Artsmangfold: Duftskinn (NT) ble funnet på et læger. I nord finnes bjønnekam og kystjammemose. På et granlæger ble signalarter granrustkjuke funnet.

Del av helhetlig landskap: Området bør sees i sammenheng med Eidsfjellet naturreservat og de naturtypene som faller inn under dette reservatet.

Verdivurdering: Området har naturskogkvaliteter, men er forholdsvis lite. Det er begrensede mengder død ved i lokaliteten. Med tanke på artsforekomstene har lokaliteten lokal verdi (C-verdi).

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten er en del av Eidsfjellet naturreservat og skjøtsel og hensyn er beskrevet i forskriften for opprettelsen av Eidsfjellet naturreservat.

161, Fjellsjøen V, Gammel barskog (Gammel furuskog) – Verdi B.

Innledning: Lokaliteten er registret på oppdrag fra Direktoratet for naturforvaltning av Foran ved Magnus Andersson i oktober 2004. Lokaliteten ligger innenfor Eidsfjellet naturreservat som ble opprettet i 2009.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten Fjellsjøen V ligger vest i Våler kommune, mellom Fjellsjøen og Langtjernet, sør-sørøst for Eidsfjellet. Avgrensingen gjelder et større område med myr/furuskogsmosaikk. Lokaliteten ligger innenfor Eidsfjellet naturreservat som ble opprettet i 2009.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er ett større område med en tiltalende myr/furuskogsmosaikk. Furuskogen er gammel, men med noe skiftende påvirkning og verdi. Furuer opp mot ca. 300 år finnes godt representert. Noen furugadd finnes, men ellers er det mangel på død ved i lokaliteten.

Artsmangfold: Det ble ikke funnet interessante arter innen sopp og lav, men området har trolig større verdi for insekter og skogsfugl.

Bruk, tilstand og påvirkning: Området har spor etter skogsdrift.

Del av helhetlig landskap: Området bør sees i sammenheng med Eidsfjellet naturreservat og de naturtypene som faller inn under dette reservatet.

Verdivurdering: Området er gitt verdien B (Regionalt viktig), da dette er et større sammenhengende skoglandskap med naturskog i Våler, og området må på grunn av den store størrelsen sies å være av regional verdi. Jevnt over er berggrunnen fattig, noe som gir opphav til lav produktivitet, og sammen med noe mangel på død ved i området (død ved forekommer fortrinnsvis som stående død gran), er dette en svakhet med området. Størrelse på området og jevne naturskogkvaliteter er hovedgrunn for at området er gitt verdien B (Regionalt viktig).

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten er en del av Eidsfjellet naturreservat og skjøtsel og hensyn er beskrevet i forskriften for opprettelsen av Eidsfjellet naturreservat.

162, Eidsfjellet S, Gammel barskog (Gammel granskog) – Verdi C.

Innledning: Lokaliteten er registret på oppdrag fra Direktoratet for naturforvaltning av Foran ved Magnus Andersson i oktober 2004. Lokaliteten ligger innenfor Eidsfjellet naturreservat som ble opprettet i 2009.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger sør for Eidsfjellet vest i Våler kommune. Lokaliteten ligger innenfor Eidsfjellet naturreservat.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er et lite område med fuktig naturskogpreget granskog med svakt sydvendt skrånning. Det finnes en del læger i lokaliteten og duftskinn ble registrert. Noen fine gamle furuer finnes spredt på myra nedenfor.

Artsmangfold: Duftskinn (NT).

Del av helhetlig landskap: Området bør sees i sammenheng med Eidsfjellet naturreservat og de naturtypene som faller inn under dette reservatet.

Verdivurdering: Området har naturskogkvaliteter, men er forholdsvis lite. Gammel, urørt og grovvokst granskog er sjeldent i Våler kommune og i regionen forøvrig. Det er begrensede mengder død ved i lokaliteten. Med tanke på artsforekomstene har lokaliteten lokal verdi (C-verdi).

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten er en del av Eidsfjellet naturreservat og skjøtsel og hensyn er beskrevet i forskriften for opprettelsen av Eidsfjellet naturreservat.

163, Nordfjellkampen V, Gammel barskog (Gammel granskog) – Verdi C.

Innledning: Lokaliteten er registret på oppdrag fra Direktoratet for naturforvaltning av Foran ved Magnus Andersson i oktober 2004. Lokaliteten ligger innenfor Eidsfjellet naturreservat som ble opprettet i 2009.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten Nordfjellkampen V ligger helt vest i Våler på grensa mot Stange kommune. Avgrensingen gjelder et smalt og langstrakt parti med eldre granskog. Lokaliteten ligger innenfor Eidsfjellet naturreservat som ble opprettet i 2009.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er et smalt og langstrakt parti med granskog. Området har en svak skråning ned mot myr og fuktdrag. Skogen ser ikke spesielt merkelig ut, men har en del læger og en viss kontinuitet.

Artsmangfold: Svartsonekjuke (NT) og grankvitkjuke er registrert i lokaliteten.

Del av helhetlig landskap: Området bør sees i sammenheng med Eidsfjellet naturreservat og de naturtypene som faller inn under dette reservatet.

Verdivurdering: Lokaliteten består av granskog som er nokså typisk for kommunen og regionen. Det er først og fremst funnene av kontinuitetsarter som gir lokaliteten lokal verdi (C-verdi) i naturtypesammenheng. På sikt har lokaliteten gode muligheter til å utvikle større mengder død ved og dermed øke naturskogpreget og verdien for tilhørende arter.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten er en del av Eidsfjellet naturreservat og skjøtsel og hensyn er beskrevet i forskriften for opprettelsen av Eidsfjellet naturreservat.

164, Nordfjellkampen, Gammel barskog (Gammel granskog) – Verdi A.

Innledning: Lokaliteten er registret på oppdrag fra Direktoratet for naturforvaltning av Foran ved Magnus Andersson i oktober 2004. Lokaliteten ligger innenfor Eidsfjellet naturreservat som ble opprettet i 2009.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger nord for Eidsfjellet, på Nordfjellkampen i Våler kommune. Avgrensingen gjelder et område med naturskogpreg bestående av myr, granskog og furuskog. Lokaliteten ligger innenfor Eidsfjellet naturreservat som ble opprettet i 2009.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Skogen på Nordfjellkampen har et naturlig preg med lite inngrep i nyere tid. Flere små partier med naturlig granskog finnes i myrkanter og skråninger. Disse granskogene har en relativt høy alder, men er trolig vokst opp etter 1700-tallets branner. Det har begynt å bli en del død ved den senere tiden, men kontinuiteten av læger og gadd mangler. Kontinuitetsarter knyttet til disse substratene finnes derfor meget sparsomt. På mer grunnlent mark og koller i området står en eldre og glissen furuskog.

Artsmangfold: Det er registrert duftskinn (NT) og svartsonekjuke (NT) i området.

Bruk, tilstand og påvirkning: Gamle stubber etter plukkhogst finnes i vekslende omfang i hele området. Rundt Nordfjellkampen er de imidlertid mer sparsomt forekommende. Myrene i området er påvirket av et nettverk av grunne grøfter.

Del av helhetlig landskap: Området bør sees i sammenheng med Eidsfjellet naturreservat og de naturtypene som faller inn under dette reservatet.

Verdivurdering: Lokaliteten har nasjonal verdi (A-verdi) på grunn av en naturlig struktur og en lav grad av påvirkning i nyere tid. Lokaliteten dekker et stort areal, har stor variasjon, god arrondering og inneholder signalarter for gammel naturskog.

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten er en del av Eidsfjellet naturreservat og skjøtsel og hensyn er beskrevet i forskriften for opprettelsen av Eidsfjellet naturreservat.

165, Nordre Fjellsætra N, Gammel barskog (Gammel granskog) – Verdi C.

Innledning: Lokaliteten er registret på oppdrag fra Direktoratet for naturforvaltning av Foran ved Magnus Andersson i oktober 2004. Lokaliteten ligger innenfor Eidsfjellet naturreservat som ble opprettet i 2009.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger nordvest for Nordre Fjellsætra ved Fjellsjøen i Våler kommune. Avgrensingen gjelder en eldre naturskog av gran. Lokaliteten ligger innenfor Eidsfjellet naturreservat som ble opprettet i 2009.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er en glissen og sentvoksende naturskog av gran, med stor aldersspredning. Lokaliteten ligger i en østvendt skråning og grenser ned mot en sumpskog. Grantrærne i området har en aldre opp mot 150 år. De eldste trærne har mye hengelav, blant annet sprikeskjegg. Det finnes en del toppbrekk i lokaliteten, men ellers lite død ved.

Artsmangfold: Sprikeskjegg (NT) er registrert i lokaliteten.

Del av helhetlig landskap: Området bør sees i sammenheng med Eidsfjellet naturreservat og de naturtypene som faller inn under dette reservatet.

Verdivurdering: Området har naturskogkvaliteter, men er forholdsvis lite. Det er begrensede mengder død ved i lokaliteten. Med tanke på artsforekomstene har lokaliteten lokal verdi (C-verdi).

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten er en del av Eidsfjellet naturreservat og skjøtsel og hensyn er beskrevet i forskriften for opprettelsen av Eidsfjellet naturreservat.

166, Fortenakjølen, Intakt lavlandsmyr i innlandet (Blanding mellom ombrotrofe og minerotrofe myrtyper) – Verdi A.

Innledning: På oppdrag fra Fylkesmannen i Hedmark, Miljøvernavdelingen ble lokaliteten undersøkt av BioFokus ved Øivind Gammelmo og Ole J. Lønnve den 18. august 2009.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Området ligger i indre del av Risbergmarka, og strekker seg fra øst for Bukkåsen og innover til kommunegrense mot Elverum i området ved Gjeddsjøen.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Skrånende myrpartier med strengmyr dominerer landskapet. På myrholmer finnes furu og partier med gran. Bjørk forekommer spredt og stedvis ganske rikelig på myrholmer. For det meste er gran og furu relativt småvokst i området, og grove dimensjoner forekommer bare i enkelte bestander. Skogen har flersjiktet naturskogpreg. Død ved forekommer fortrinnsvis som stående tørrgraner og høystubber av bjørk og furu. Toppbrekk på furu forekommer. Jevnt over er det lite liggende død ved, og dette er en mangel ved naturskogkvalitetene i området. Floristisk sett er myrområdene fattige. Bjønnskjeggmyster og trådstarmyr forekommer rikelig. Det ble funnet relativt gode forekomster av ulvelav på grovere høystubber av furu på og i kanten av myrer. Av andre signalarter nevnes ett funn av granseterlav på død og tørr gran, og arten er svært sjelden lokalt. Under naturtypekartleggingen ble det også gjort funn av duftskinn på gran i området. Sørøst i området er det også registrert noe lungenever på osp. På død ved av furu ble mikrolaven *Pyrrhospora elabens* funnet (svak signalart). Det er registrert flere spillplasser for storfugl og orrfugl i området, og myrene kan være av betydning for vadefugl. På flere graner i området ble det observert spor etter tretåspett. Det er registrert to miljøfigurer i forbindelse med MiS-registreringer i området.

Artsmangfold: Ulvalav (VU), gubbeskjegg (NT), sprikeskjegg (NT) og duftskinn (NT) er registrert i lokaliteten.

Bruk, tilstand og påvirkning: Området har vært utsatt for hogstpåvirkning (gamle hogstspor, lite læger), men likevel beholdt store kvaliteter. Noe hogst vinterstid forekommer også i dag, og omfanget av dette på de ulike bestandsteigene vil være avgjørende for nydannelse av død ved. Området grenser mot mer hogstpåvirket skog i øst og sør. Sparsomt finnes noe grøfting av myr.

Verdivurdering: Området er gitt verdien A (Svært viktig), da området er stort - et av de større naturskogområdene i Våler, og fortsetter inn i Elverum kommune. Det er noen sparsomme hogstinngrep i nyere tid innenfor området. Forekomstene av ulvelav er de rikeste og viktigste i kommunen, og bidrar til å trekke verdien opp. Totalt sett utgjør området et svært verdifullt område med «kjølskog» som er karakteristisk på høyereliggende åser i Våler kommune. Det er noe mangel på økologisk variasjon og død ved.

Skjøtsel og hensyn: Hogst på myrholmer i området er uheldig. Flere myrholmer bør velges ut for fri utvikling. Det er mangel på død ved i området, særlig grovere, liggende læger, og ulvelav må sikres tilstrekkelig med substrat, dvs. grove høystubber av furu (furugadder) i lysåpent miljø. Dimensjoner på høystubber av furu er trolig kritisk for ulvelav da etablering og «levetid» på høystubbene trolig er avhengig av visse dimensjoner. Grøfting må ikke skje og snauhogging av myrholmer er uaktuelt. Fremtidige kvaliteter er avhengig av en bevisst skogskjøtsel. MiS-elementene i områdene dekker små arealer, og fanger ikke opp tilstrekkelige kvaliteter i området. Området fortsetter inn i Elverum kommune og her det trolig tilsvarende områder med betydelige kvaliteter. Området bør undersøkes nærmere mhp. signalarter og rødlistearter av vedlevende sopp.

167, Oppstusætra Ø, Gammel barskog (Gammel granskog) – Verdi B.

Innledning: På oppdrag fra Fylkesmannen i Hedmark, Miljøvernavdelingen ble lokaliteten undersøkt av BioFokus ved Øivind Gammelmo og Ole J. Lønnve den 18. august 2009.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Oppstusætra Ø ligger ved Oppstusæterkjølen i Risbergmarka øst i Våler kommune. Avgrensingen gjelder et part med gammel granskog med naturskogspreg. Lokaliteten grenser til omkringliggende myrområder.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten består av eldre granskog med naturskogspreg. Det finnes en del død ved i området, men skogen fremstår som noe ensaldret og kontinuiteten i død ved er brutt. Stedvis finnes det rike forekomster av hengelav, med bl.a. gubbeskjegg. Skogen er en typisk blåbærgranskog. Feltsjiktet domineres av blåbær, med innslag av tyttebær, smyle, skogstjerne, stri kråkefot, maiblom og stormarimjelle. I bunnsjiktet er det etasjehusmose, furumose, sigdmoser og fjærmoser som dominerer.

Artsmangfold: Det ble registrert gubbeskjegg (NT) i lokaliteten.

Bruk, tilstand og påvirkning: Det finnes en del spor etter skogsdrift i området.

Del av helhetlig landskap: Lokaliteten bør sees i sammenheng med myrområdene på Oppstusæterkjølen.

Verdivurdering: Lokaliteten er av middels størrelse og variasjonen er noe lav. Likevel fremstår lokaliteten som eldre granskog med naturskogspreg, med et potensiale for på forholdsvis kort tid gi gode muligheter for kontinuitetsarter. Oppstusætra Ø gis regional verdi (B-verdi).

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten bør spares og settes av til fri utvikling.

168, Hestberget N, Gammel barskog (Gammel granskog) – Verdi C.

Innledning: WWF har på oppdrag fra Borregaard skog registrert en nøkkelbiotop/restaureringsbiotop i området (Håpnæs 1995). Lokaliteten er ikke undersøkt i felt ifb. naturtypekartleggingen i 2009-2010.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Området ligger vest for Steindamfloa og Damkoia langs Halåa. Avgrensingen gjelder et område med gammel granskog.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Området er preget av småbregneskog og blåbærgranskog. Gran er dominerende treslag. Det er innslag av ur og blokker, og noe død ved i området.

Artsmangfold: Det er registrert forekomst av lungenever (på osp) og svartsonekjuka på granlæger i området. Det er stedvis innslag av en del gubbeskjegg

Bruk, tilstand og påvirkning: Det finnes hogstspor i lokaliteten.

Verdivurdering: Lokaliteten er gitt verdien C (Lokalt viktig), da området er lite. Området ble ikke oppsøkt under naturtypekartleggingen, noe som gir et dårlig grunnlag for verdisettingen.

Skjøtsel og hensyn: Det er potensiale for at det kan utvikles noe mer kvaliteter på sikt ved fri utvikling. Området grenser delvis mot Hestberget (lokalitet 117) i sør. Området ble ikke undersøkt i forbindelse med naturtypekartleggingen, og bør undersøkes nærmere. Avgrensningen er omtrentlig.

169, Odalsfjellet SØ, Gammel barskog (Gammel granskog) – Verdi C.

Innledning: Lokaliteten er registret på oppdrag fra Direktoratet for naturforvaltning av Foran ved Magnus Andersson i oktober 2004. Lokaliteten ligger innenfor Eidsfjellet naturreservat som ble opprettet i 2009.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger øst for Odalsfjellet helt sørvest i Våler kommune, på grensa til Åsnes kommune. Avgrensingen gjelder et område med eldre granskog.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er et lite parti med noe eldre, ensjiktet og fuktig granskog. Trærne har litt grovere dimensjoner. Det finnes en del læger i området og det er registrert en del hengelav, blant annet sprikeskjegg.

Artsmangfold: Sprikeskjegg (NT) er registrert i lokaliteten.

Del av helhetlig landskap: Området bør sees i sammenheng med Eidsfjellet naturreservat og de naturtypene som faller inn under dette reservatet.

Verdivurdering: Området har naturskogkvaliteter, men er forholdsvis lite. Det er begrensede mengder død ved i lokaliteten. Med tanke på artsforekomstene har lokaliteten lokal verdi (C-verdi).

Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten er en del av Eidsfjellet naturreservat og skjøtsel og hensyn er beskrevet i forskriften for opprettelsen av Eidsfjellet naturreservat.

Referanser

- Artskart 2011. Artsdatabanken og GBIF Norge, internett. <http://artskart.artsdatabanken.no>
- Bekken, J. 1979. Kynna - fugl og pattedyr. Kontaktutvalget for Vassdragsreguleringer. Universitetet i Oslo. Rapport 10: 48 s.
- Borch, H. og Wergeland Krog, O. M. 2009. Natur2000. Database-programpakke for registrering og forvaltning av natur. NINA naturdata AS, Røyrvik.
- Breili, A. 2006. Kartlegging og verdisetting av naturtyper i Våler kommune, Hedmark fylke. Masteroppgave. Universitetet for Miljø- og Biovitenskap
- Direktoratet for Naturforvaltning. 1999. Kartlegging av naturtyper - verdisetting av biologisk mangfold. Direktoratet for naturforvaltning, Trondheim.
- Direktoratet for Naturforvaltning. 2007. Kartlegging av naturtyper - verdisetting biologisk mangfold, rev. utg. DN-håndbok 13.
- Forsvarsbygg 2002. Biologisk mangfold i Haslemoen skyte- og øvingsfelt. Våler kommune, Hedmark. Forsvarsbygg Eiendomsforvaltning. BM-rapport nr. 28 (2002). 27 s. + vedlegg.
- Framstad, E., Økland, B., Bendiksen, E., Bakkestuen, V., Blom, H. og Branderud, T. E. 2003. Listeover prioriterte mangler ved skogvernet. NINA oppdragsmelding 769.
- Fremstad, E. 1998. Flommark langs Glåma i Hedmark. En botanisk inventering. Fylkesmannen i Hedmark, miljøvernavdelingen, rapport 7/98,
- Heiberg, E. 1978. Myrregistreringer i 1978 i forbindelse med verneplan for myrer i Hedmark.
- Håpnæs, A. 1995. Nøkkelbiotop-registrering i Gravberget. Vurdert i landskapssammenheng. Borregaard skog AS, WWF Verdens Naturfond. Oslo. 28 s. + vedlegg.
- Korsmo, H., Pedersen, A. & Bendiksen, E. 1996. Nytt regionfelt for Forsvaret på Østlandet. Konsekvensvurdering: Delutredning for vegetasjon og planteliv. Dokumentasjonsrapport. - NINA Oppdragsmelding 438: 45 s. + vedlegg.
- Larsen, B. H. & Fjeldstad, H. 2008. Kartlegging av utvalgte kulturlandskap i Hedmark i 2007. Resultater fra biologiske og kulturhistoriske registreringer i 13 kommuner. Fylkesmannen i Hedmark. Rapport nr. 02/08
- Løseth, M. I. A. 1994. Registrering av utvalgte kulturlandskap i Hedmark. Rapport nr 2/94.
- Mjelde, M. og Johansen, S. W. 1999. Vannvegetasjon i små innsjøer, evjer og kroksjøer ved Glomma i Solør, Hedmark. Rapport nr. 1/99
- Moen, A. 1983. Myrundersøkelse i Sør-Trøndelag og Hedmark i forbindelse med den norske myrreservatplanen. Rapport botanisk serie 1984-4.
- Often, A. 1997. Botanisk undersøkelse av Sørberg i Østerdalene, Hedmark. Fylkesmannen i Hedmark, Miljøvernavdelingen, Rapport 10/97
- Skattum, E. 1983. Botanisk befarings av 4 områder i Hedmark. Rapport fra Samlet plan for forvaltning av vannressursene.
- St. meld. nr. 58 (1996/97). 1996-97. Miljøvernpolitikk for en bærekraftig utvikling – dugnad for framtida.
- Strand, L.Å. 2009. Amfibieregistreringer i Hedmark 1990-2008. Fylkesmannen i Hedmark, Miljøvernavdelingen. Rapport nr. 2/2009.

Strøm, H. og Myklebust, M. 1998. Status for Truede arter i Hedmark. Virveldyr, Fylkesmannen i Hedmark, Miljøvernavdelingen Rapport nr. 16/98.

Sandelund, T. & Halvorsen, O. 1980. Hydrografi og evertebrater i elver og vann i Kynnavassdraget, Hedmark 1978. Kontaktutvalget for Vassdragsreguleringer. Universitetet i Oslo. Rapport 14. X s.

Våler kommune 2000. Vilt og viltområder i Våler kommune. Høringsforslag mai 2000. Våler kommune. X s.+ vedlegg.

BioFokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. BioFokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. BioFokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdisetning av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. BioFokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir to digitale rapportserier som heter BioFokus-rapport og BioFokus notat,
<http://www.biofokus.no/Publikasjoner/publikasjoner.htm>